

УДК 004.77:[024+027.81

DOI 10.32461/2409-9805.4.2025.351591

Цитування:

Прокопенко Л. І., Горбань Ю. І. Мобільні застосунки як інструмент оптимізації онлайн-обслуговування бібліотек та забезпечення інформаційних потреб користувачів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2025. № 4. С. 89–96.

Prokopenko L., Horban Yu. (2025). Mobile applications as a tool for optimizing online library services and meeting users' information needs. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 89–96 [in Ukrainian].

Прокопенко Людмила Іванівна,

кандидатка культурології, доцентка,
доцентка Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-0657-4550>
lyudmila976@ukr.net

Горбань Юрій Іванович,

кандидат культурології, професор,
завідувач кафедри інформаційної діяльності
та зв'язків з громадськістю
Київського національного університету
культури і мистецтв
<http://orcid.org/0000-0001-5837-4409>
y.i.gorban@gmail.com

МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ ОНЛАЙН-ОБСЛУГОВУВАННЯ БІБЛІОТЕК ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ КОРИСТУВАЧІВ

Мета статті – дослідити використання мобільних застосунків як інструментів оптимізації онлайн-обслуговування бібліотек та забезпечення інформаційних потреб користувачів, а також виділити перспективні напрями подальшого використання. **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні загальнонаукових методів пізнання (аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення) і спеціальних методів (контент-аналіз сайтів бібліотек) на емпіричному й теоретичному рівнях, що дали змогу комплексно вивчити різноманітні аспекти дослідження. **Наукова новизна.** У статті розкрито теоретико-практичні аспекти використання мобільних застосунків як інструментів оптимізації онлайн-обслуговування бібліотек та забезпечення інформаційних потреб користувачів, визначено перспективні напрями подальшого використання. **Висновки.** Розглянуто теоретико-практичні аспекти використання мобільних застосунків як інструментів оптимізації онлайн-обслуговування бібліотек та забезпечення інформаційних потреб користувачів в умовах цифровізації; виявлено, що використання мобільних застосунків у бібліотечній галузі розглядається як перспективний та дієвий засіб забезпечення доступу користувачів до інформаційних ресурсів, що сприяє оптимізації процесів бібліотечного онлайн-обслуговування та популяризації діяльності бібліотек. З'ясовано, що мобільні застосунки як інноваційна форма бібліотечного обслуговування забезпечують користувачам вільний доступ до електронних ресурсів і колекцій, задовольняючи їх інформаційні потреби. Мобільні застосунки в бібліотеках є ключовим інструментом для оптимізації онлайн-обслуговування та забезпечення різноманітних інформаційних потреб користувачів – від швидкого пошуку ресурсів до персоналізованих рекомендацій. Визначено перспективні напрями подальшого використання мобільних застосунків та їх відповідності потребам користувачів.

Ключові слова: бібліотека, публічна бібліотека, мобільні застосунки, користувач, обслуговування, онлайн-обслуговування, інформаційні потреби, інноваційна діяльність, комунікація, цифровізація, електронний ресурс, інформаційний ресурс.

Prokopenko Lyudmila,

PhD in Cultural Studies,

Associate Professor of the Kyiv National University of Culture and Arts

Horban Yurii,

Candidate of Cultural Studies, Professor,

Head of the Department of Information Activities and Public Relations,

Kyiv National University of Culture and Arts

MOBILE APPLICATIONS AS A TOOL FOR OPTIMIZING ONLINE LIBRARY SERVICES AND MEETING USERS' INFORMATION NEEDS

The purpose of this article is to explore the use of mobile applications as tools for optimising online library services and meeting users' information needs, as well as to identify promising areas for further use. The methodology of the article It is based on the application of general scientific methods of cognition (analysis, synthesis, comparison, generalization) and special methods (content analysis of library websites) at the empirical and theoretical levels, which made it possible to comprehensively study various aspects of the research. *The scientific novelty.* The article reveals theoretical and practical aspects of using mobile applications as tools for optimizing online library services and meeting users' information needs, and identifies promising areas for further use. *Conclusions.* The theoretical and practical aspects of using mobile applications as tools for optimizing online library services and meeting users' information needs in the context of digitalization were considered; It has been found that the use of mobile applications in the library sector is considered a promising and effective means of providing users with access to information resources, which contributes to the optimization of online library service processes and the promotion of library activities. It has been established that mobile applications, as an innovative form of library service, provide users with free access to electronic resources and collections, satisfying their information needs. Mobile applications in libraries are a key tool for optimizing online services and meeting the diverse information needs of users: from quick resource searches to personalized recommendations. Promising areas for the further use of mobile applications and their relevance to user needs have been identified.

Keywords: library, public library, mobile applications, user, service, online service, information needs, innovative activity, communication, digitization. electronic resource, information resource.

Актуальність теми дослідження. Модернізація бібліотечної галузі надає нові можливості для інтеграції мобільних сервісів, удосконалення доступу до електронних ресурсів та розширення комунікаційних каналів із користувачами, що підвищує якість інформаційного обслуговування та сприяє формуванню інноваційного середовища бібліотек. У просуванні електронних ресурсів бібліотек та забезпеченні інформаційних потреб користувачів онлайн-послугами ефективними засобами є мобільні застосунки. Мобільні застосунки – це програмне забезпечення, розроблене для функціонування на мобільних телефонах, смартфонах або комунікаторах, призначення якого полягає у виконанні певних функцій чи завдань, відповідно до потреб користувача. Мобільні додатки дозволяють користувачам легко отримувати доступ до електронних бібліотек, баз даних, популярних електронних видань на своїх смартфонах та планшетах, що збільшує зручність читання, особливо в дорозі або вільний час. Водночас, як зазначають Ю. Горбань та Н. Гайсинюк, «мобільні технології надають змогу бібліотечним працівникам швидше дізнаватися про потреби їх користувачів і на цій основі вдосконалювати систему їх дистанційного обслуговування» [8].

Застосування мобільних технологій у

бібліотечній практиці є ефективним засобом інтеграції в нову цифрову реальність. Технологічні вдосконалення мобільних засобів комунікації, підвищення швидкості передачі даних, оперативність з'єднання є запорукою якісного інформаційно-бібліотечного обслуговування, наданні сучасних сервісів та послуг у забезпеченні інформаційних потреб користувачів. Новий комунікаційний контекст цифрового середовища сприяв формуванню широкого спектру мобільних вебінструментів, що забезпечують різноманітні функціональні можливості, зокрема адаптивність вебсайтів, використання технології QR-кодів (швидкого реагування) та ін.

Отже, бібліотеки постають активними учасниками цифрової трансформації та використовують мобільні технології для розширення доступу до ресурсів, удосконалення послуг та задоволення інформаційних потреб сучасного користувача.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема теоретичних та практичних аспектів використання мобільних застосунків у бібліотечній практиці активно досліджується як українськими, так і закордонними науковцями та практиками бібліотечної галузі. Серед українських дослідників, у працях яких висвітлено наукові розвідки щодо використання мобільних застосунків бібліотеками,

обґрунтовано стратегії їх розвитку задля покращення обслуговування та підвищення комунікації з користувачами, зазначимо праці: О. Безсмертної [1], О. Білик [3], В. Бондаренко, Т. Гранчак та В. Струнгар [4–7], Ю. Горбаня та Н. Гайсинюк [8], О. Макарової [9; 10], К. Тишкевич [15] та багато інших.

Комплексні дослідження мобільних застосунків у бібліотечно-інформаційній сфері здійснює Бондаренко В. І. Зокрема, науковиця обґрунтовує види, специфіку та можливості надання бібліотечних послуг за допомогою мобільних додатків, висвітлює закордонний досвід функціонування таких застосунків та розглядає підходи до їх адаптації в українських практиках [5]; визначає мобільні застосунки, як комплексний ресурс, створений задля розширення та ефективності доступу до ресурсів історико-культурної спадщини, їх популяризації, заохочення користувачів до досліджень та отримання нових знань [4].

Особливості розробки безкоштовних мобільних застосунків бібліотеки, процес їх створення та подальші перспективи розвитку розкрито В. Бондаренко та В. Струнгар. Авторки підкреслюють, що мобільні застосунки можна розглядати як важливу складову мобільного бібліотечного сервісу, що забезпечує якість обслуговування користувачів, виступає ефективним інструментом для надання додаткової інформації, сприяє просуванню та популяризації бібліотеки. Дослідниці розробили алгоритм створення безкоштовного застосунку для доступу до інформаційно-аналітичного бюлетеня «Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти» (Constitutional process in Ukraine) [7].

Концепцію мобільного застосунку BiblioTime як перспективного онлайн-сервісу бібліотек України для юнацтва, молоді обґрунтовано Тишкевич К. І. Авторкою запропоновано модель (назва, схема, структура, функції) безкоштовного мобільного застосунку для користувачів Державної бібліотеки України для юнацтва та обумовлено специфіку його використання, з можливістю адаптації до нових оновлень [15].

Досвід поширених напрямів застосування доповненої реальності (AR) в бібліотеках України та світу через створення відповідних застосунків із навчальними матеріалами, візуальне представлення інформації, надання доступу до об'єктів культурної спадщини, організація екскурсій, виставок тощо висвітлено В. Бондаренко та Т. Гранчак [6]. Досвід розробки та використання сучасних мобільних бібліотечних додатків в діяльності Баварської державної бібліотеки розкрила О. Макарова [9].

Ю. Горбань і Н. Гайсинюк наголошують, що мобільна оптимізація є важливою складовою для вебсайту бібліотеки університету через те, що значна кількість користувачів звертається до

інформаційних ресурсів зі своїх мобільних пристроїв. Розробка мобільної версії вебсайту та інтеграція із соціальними медіа можуть розширити аудиторію та забезпечити зручний доступ до ресурсів з будь-якого пристрою [8].

Водночас, науковці значну увагу приділяють дослідженню особливостей застосування мобільних застосунків для популяризації читання серед різних категорій користувачів. Зокрема, Б. Яворський, В. Майданюк наголошують, що «мобільні застосунки відіграють ключову роль у популяризації читання завдяки зручності, доступності та можливості адаптації контенту під індивідуальні потреби користувача» [17]. Ю. Половинчак та В. Бондаренко визначають роль мобільних технологій у забезпеченні читацьких потреб та висвітлюють популярні серед читачів застосунки за рейтингами App Store та Google Play. Авторками запропоновано типологію читацьких застосунків, у межах якої виокремлено три основні групи: рідери, застосунки для відстеження читання; інструменти для читацьких практик [14]. О. Ткаченко та Д. Капкан акцентують на особливостях, перевагах та недоліках аналогів мобільних застосунків для читання та прослуховування книжок, а саме: Audible, Amazon Kindle, Apple Books, Google Play Books, Scribd та визначають можливості їх вдосконалення, з урахуванням впливу на потреби користувачів. Зазначено, що мобільні застосунки для читання та прослуховування книжок розвиваються у трьох напрямках: «персоналізація, технологічна інтеграція та прагнення створити максимально зручний програмний» застосунок для різних категорій користувачів [16, 99].

Значну увагу до означеної тематики приділяють закордонні дослідники з різних країн світу. Зокрема, Т. Манджулою (Т. Manjula) зосереджено увагу на дослідженні мобільних додатків, як інструментів доступу до інформаційних ресурсів бібліотек та ефективного обслуговування користувачів; проаналізовано мобільні додатки бібліотек світу (MendikMobile, LIS Books, DukeMobile та ін.), особливості ресурсів, доступних за допомогою цих сервісів. Наголошено, що мобільні застосунки є ефективним засобом поширення бібліотечних інформаційних продуктів та послуг в цифровому середовищі [21]. Аджай Шанкер Мішра (Ajay Shanker Mishra), Джай Крішна Джа (Jai Krishna Jha) та Сачін Кумар Умр (Sachin Kumar Umre) аналізують мобільні застосунки, їх типи (нативні, гібридні, вебзастосунки), наводять приклади та обґрунтовують використання в бібліотечному обслуговуванні для забезпечення інформаційних потреб користувачів [22]. К. Айянар та К. Р. Арункумар зазначають, що мобільні застосунки є важливим інструментом модернізації бібліотек в цифрову епоху, сприяють доступу до інформації, навчанню, інформаційній грамотності та комунікаціям [18].

Практики наголошують, що зростання ролі мобільних технологій зумовлює потребу бібліотек вирішувати питання щодо оптимізації сервісів, створення мобільної вебприсутності на власних вебсайтах [1] та пропонують шляхи адаптації закордонних успішних практик, враховуючи місцеві умови, для розвитку мобільних сервісів українських бібліотек [5].

Виклад основного матеріалу. Інтеграція мобільних застосунків у бібліотечні сервіси, їх належна розробка забезпечує користувачам оперативний доступ до інформаційних ресурсів та послуг, сприяє розвитку інформаційної компетентності, підвищує ефективність взаємодії з бібліотекою в умовах цифрової трансформації суспільства. Бібліотеки України та світу забезпечують доступ користувачів до інформаційних ресурсів і сервісів у цифровому середовищі за допомогою мобільних застосунків.

Закордонний досвід засвідчує активне використання мобільних застосунків у діяльності публічних та академічних бібліотек.

Бібліотека Стенфордського університету (США) забезпечує інформаційні потреби користувачів за допомогою застосунку BrowZine. BrowZine – це застосунок для смартфонів та пристроїв Apple або Android, який допомагає переглядати наукові електронні журнали, доступні в бібліотеках Стенфордського університету. За допомогою застосунку користувачі можуть зберігати та впорядковувати найчастіше використовувані електронні ресурси, збережені у обліковому записі [25].

Публічна бібліотека Святої Марії штату Огайо (США) надає можливість доступу до ресурсів за допомогою додатку Reader Zone, який можна встановити на будь-який пристрій Apple або Android. Читачі та їхні родини можуть приєднуватися до програм, керувати власним обліковим записом у Reader Zone через мобільний застосунок. За допомогою застосунку Libby користувачі можуть отримати доступ до електронної колекції цифрової бібліотеки Огайо [24]. Публічна бібліотека Ролли надає доступ користувачам до колекції електронних книг та аудіокниг на різних пристроях, таких як Kindle, Nook, iPad та смартфони. За допомогою застосунку libby (програми для читання в бібліотеці), користувачі можуть брати електронні книги, аудіокниги, журнали та інші ресурси безкоштовно [19].

Публічна бібліотека Нью-Йорка (США) надає доступ до електронних та аудіокниг на мобільних пристроях за допомогою Amazon Kindle, Google Android та Apple iOS. Електронні книги можна читати в Інтернеті або завантажуючи застосунки для читання електронних книг, зокрема: Libby/Overdrive – додаток Libby надає доступ до електронних книг та електронних аудіокниг на мобільних пристроях та планшетах. Користувачі,

які зареєструвалися для отримання цифрової бібліотечної картки через SimplyE, можуть використовувати свою картку для доступу до електронного контенту. Також публічна бібліотека надає доступ до ресурсів користувачам, які мають проблеми з зором. За допомогою застосунків BARD та Bookshare можна читати за допомогою збільшення, перетворення тексту в мовлення або шрифту Брайля з будь-якого смартфона, планшета чи комп'ютера [20].

Публічна бібліотека Торонто (Канада) надає доступ користувачам до бібліотечних послуг із мобільних пристроїв (iPhone/iPad та Android) за допомогою мобільних застосунків, а саме: доступ до облікового запису бібліотеки та пошук у каталозі (з інструкцією встановлення вебсайту бібліотеки на телефон); електронні книги та аудіокниги OverDrive (OverDrive доступний через додаток Libby); платформа бібліотеки Cantook (завантаження французьких електронних книг та аудіокниг); бібліотека Biblioboard (завантаження місцевих та авторських електронних книг, які самостійно видавали свої твори за допомогою бібліотеки Biblioboard); доступ до журналів Flipster та газети NYTimes.com (наприклад, для доступу до ресурсів «Нью-Йорк Таймс», перш ніж розпочати роботу з додатком, необхідно створити профіль на NYTimes.com та запросити абонемент на 72 години безкоштовного доступу); кулінарний застосунок New York Times для iPhone/iPad та Android; доступ через бібліотеку до застосунку PressReader, який надає онлайн-доступ до газет та журналів з понад 100 країн більш ніж 60 мовами для користувачів; застосунок Noora, що забезпечує доступ користувачів до музики, фільмів, коміксів із телефону, планшета або смарттелевізора, а також надає можливість завантажувати їх для перегляду офлайн (перегляд класичного кіно, документальні фільми на телефоні, планшеті або смарттелевізорі); додаток Medici.tv (перегляд концертів класичної та джазової музики, опери та балету в прямому ефірі та на запит користувачів); Музична бібліотека Naxos (доступ до класичної музики); Джаз музичної бібліотеки Naxos; Naxos Music Library World (потоківна передача музики з усього світу). Також бібліотека надає доступ до електронного навчання в LinkedIn. За допомогою бібліотечного квитка та PIN-коду користувач отримує доступ до застосунку LinkedIn Learning, де користувач бібліотеки може дивитися відеоуроки, які проводять експерти з вебдизайну, розробки програмного забезпечення, фотографії, управління проектами тощо. До ресурсів вивчення мов бібліотека надає доступ за допомогою Mango Languages. Зазначені застосунки вимагають входу за допомогою бібліотечної картки. Широкий спектр мобільних застосунків свідчить про їх спрямованість на комплексне забезпечення різносторонніх інформаційних потреб і запитів

користувачів [23].

Водночас, велика кількість мобільних застосунків, які використовують закордонні бібліотеки, «спрямовані на задоволення спеціальних потреб користувачів, зокрема на представлення доступу до унікальних історико-культурних ресурсів спеціальних бібліотечних колекцій» [4, 156].

Власні мобільні додатки мають також національні бібліотеки Франції (онлайн-бібліотека Gallica), Іспанії (два тематичні застосунки: BNE 300 Años (Національний бібліотеці Іспанії 300 років) та Quijote interactivo (Інтерактивний Кіхот), Австралії (NLA Catalogue), Швейцарії (мобільний додаток Schweiz. National bibliothek), Німеччина (Баварська державна бібліотека – Bayern in historischen Karten та Schätze der Bayerischen Staatsbibliothek), Колумбії (Eduardo Carranza) та ін. Проект Europeana (Європейська цифрова бібліотека) використовує кілька мобільних додатків: Europeana, Europeana Open Culture, Eagle Mobile App, з метою забезпечення доступу користувачів до оцифрованих книг, що відображають різні аспекти європейської культури [4].

Цифровий освітній мобільний застосунок електронної бібліотеки Europeana - Birdie Memory (<https://www.birdiememory.com/en/>), функціонує з елементами доповненої реальності та спрямований для навчання дітей з природознавства. Застосунок доступний англійською, французькою та іспанською мовами на всіх пристроях Android 10+ або iOS 15+. За допомогою застосунку та інтерактивних технологій діти вивчають навколишнє середовище, знайомляться з орнітологією (Спів птахів взято із записів Британської бібліотеки Лондона та Музею природознавства Берліна).

Отже, можна зробити висновок, що мобільні застосунки виступають не лише інструментом доступу до інформації, але й засобом формування культурної ідентичності, популяризації національних інформаційних ресурсів, культурної спадщини, навчання та розвитку, підтримки наукових досліджень.

Серед практичного досвіду бібліотек України зазначимо досвід Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки щодо використання мобільного додатку «ЗОУНБ Mobile» (<https://play.google.com/store/apps/details?id=ua.zp.zounb>). За допомогою застосунку користувачі отримують доступ до електронного каталогу бібліотеки та інших ресурсів, сервісів попереднього замовлення документів, віртуальної довідки, електронної доставки документів, продовження абонементу (строків користування документами) та можливість отримати штрихкод читацького квитка [12]. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету створює виставки праць викладачів та окремих видань за допомогою програми Magical Picture – мобільного застосунку з технологією доповненої реальності, що створює ефект

«живого» фото у смартфоні [11].

Популярним серед користувачів є мобільний застосунок Української цифрової бібліотеки (розробник – Український інститут книги). За допомогою застосунку «Українська цифрова бібліотека» (<https://ubi.org.ua/uk/activity/ukra-nska-cifrova-biblioteka>) зареєстровані користувачі можуть обрати для читання твори (не більше, ніж 20 одночасно) та завантажити їх на свій пристрій. Застосунок створений з метою популяризації книги і читання, надання доступу до сучасних та класичних літературних творів українських та закордонних авторів.

Популяризація читання за допомогою мобільних застосунків здійснюється через інтерактивні сервіси, персоналізовані рекомендації, доступність електронних та аудіокниг, що робить процес читання зручним для різних категорій користувачів, з урахуванням їх потреб. Б. Яворський та В. Майданюк зазначають, що найбільш поширеними платформами для електронного читання є Kindle, Apple Books, Google Play Books, PocketBook Reader, а серед сервісів аудіокниг: Audible, Storytel, Librivox [17].

Варто вказати мобільні застосунки для дітей, за допомогою яких популяризується книга і читання. Зокрема, у 2022 році за підтримки організації Save the Children та в партнерстві з Міністерством освіти і науки України створено безкоштовний застосунок Library for All (Бібліотека для всіх), спрямований на допомогу дітям у навчанні незалежно від місця перебування. Застосунок доступний безкоштовно та пропонує дітям книги українською та англійською мовою, що охоплюють різні сфери інтересів. Застосунок Library For All Ukraine доступний для iOS та Android. Такі додатки допомагають дітям знайти цікаву літературу, формувати любов до читання [2].

Водночас, зазначимо найбільш популярні серед користувачів застосунки з електронними та аудіо книгами: Librarius, PocketBook Reader, Google Play Books, Абук, Yakaboo, Rork, Kuka, які є ефективними інструментами взаємодії з користувачами у цифровому середовищі, сприяють промоції книги та читання, є зручним і доступним інструментом для комфортного читання електронних книг в цифровому форматі, що максимально відповідає потребам сучасних українських користувачів.

Використання мобільних застосунків у бібліотечній галузі розглядається як перспективний та дієвий засіб забезпечення доступу користувачів до інформаційних ресурсів, що сприяє оптимізації процесів бібліотечного онлайн-обслуговування та популяризації діяльності бібліотек.

Також бібліотеки розробляють методичні рекомендації з використання мобільних технологій та оптимізації свого онлайн-обслуговування відповідно до мобільного формату (адаптивного

сайту, бібліотечних мобільних додатків, віртуального читачького квитка, QR-кодів; інтерактивних сервісів для мобільних пристроїв; навчання користувачів мобільній грамотності) [13].

Для забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотеки створюють інформаційні ресурси і послуги, «використовують різні вебсервіси, технології хмарних обчислень, мобільні технології і додатки (qr-коди для створення інтерактивних виставок книг бібліотеки, мобільні аудіогіди, програми електронної видачі книг на пристрій користувача та ін.), соціальні мережі і аналітику нового покоління» [10, 36].

Отже, зазначимо, що мобільні застосунки у бібліотеках є ключовим інструментом для оптимізації онлайн-обслуговування та забезпечення різноманітних інформаційних потреб користувачів: від швидкого пошуку ресурсів до персоналізованих рекомендацій.

Наукова новизна. У статті розглянуто теоретико-практичні аспекти використання мобільних застосунків як засобу оптимізації онлайн-обслуговування та забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотек та визначено перспективні напрями цієї діяльності.

Висновки. Досвід використання цих інноваційних практик підтверджує доцільність їхнього впровадження для оптимізації комунікації між бібліотекою та користувачами, забезпечення їх обслуговування та окреслює перспективи подальшого розвитку мобільних бібліотечних сервісів у контексті цифрової трансформації суспільства. З'ясовано, що мобільні застосунки як інноваційна форма бібліотечного обслуговування забезпечують користувачам вільний доступ до електронних ресурсів і колекцій, задовольняючи їх інформаційні потреби. Використання бібліотеками мобільних додатків сприяє користувачам: освіті,

навчанню, самоосвіті; доступу до фахової інформації, до історико-культурної спадщини; промоції книги і читання. Мобільні застосунки оптимізують бібліотечне обслуговування, роблячи його доступним, персоналізованим, інтерактивним та мультимедійним; надають користувачам доступ до інформаційних ресурсів у будь-який час та з будь-якого місця; забезпечують інклюзивні послуги (розширення доступу різним категоріям користувачів); сприяють популяризації та позитивному іміджу. Це дозволяє бібліотекам відповідати сучасним інформаційним потребам користувачів і залишатися актуальними в цифрову епоху.

Серед перспективних напрямів подальшого використання мобільних застосунків та їх відповідності потребам користувачів виокремимо наступні: систематичні вивчення інформаційних потреб користувачів бібліотек, сервісних очікувань вебаудиторії, що допоможе виявити ключові тенденції, глибше їх дослідити та удосконалити наявні інформаційні послуги; проводити заняття для користувачів з мобільної грамотності, щодо користування мобільним пристроєм (смартфоном, планшетом) для доступу до інформації, онлайн-сервісів, навчання, роботи та комунікації, що включає розуміння функцій гаджетів, мобільних застосунків та захисту від кіберзагроз, зокрема в рамках загальної цифрової грамотності; проводити інтерактивні тренінги для бібліотечних працівників щодо використання застосунків у бібліотечній практиці; залучати фахівців для удосконалення мобільних сервісів.

Подальше дослідження буде спрямоване на висвітлення ролі мобільних застосунків для промоції української книги в електронних бібліотеках України та світу впливу в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Безсмертна О. В. «Мобільна стратегія» розвитку бібліотек. *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 5–12 жовт. 2015 р. Харків, 2015. С. 14–20. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/98247fcc-8ea2-455b-b6c2-a78a27b68487/content> (дата звернення: 02.10.2025).
2. Бібліотека для всіх: створено платформу цифрової бібліотеки. *Міністерство освіти і науки України*. 2022. URL: https://mon.gov.ua/news/biblioteka-dlya-vsikh-stvoreno-platformu-tsifrovoi-biblioteki?_cf_chl_tk=1PMzc09zzPYCqdGpRWWzU1Zte2PZJj1d2xwiwroH5NMuw32_7QhNjW8hfxI9MewIHQGo06aV7ZsOFjKgNoyjk (дата звернення: 02.10.2025).
3. Білик О. Мобільні застосунки – складова ефективності та дієвості сучасних бібліотек. *Бібліотечна планета*. 2020. № 3. С. 16–19.
4. Бондаренко В. «Мобільна» історико-культурна спадщина: інноваційний сервіс для вітчизняних бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 65. С. 152–172.
5. Бондаренко В. Мобільні додатки в бібліотечній практиці: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2016. Вип. 43. С. 382–407.
6. Бондаренко В., Гранчак Т. Бібліотечні проекти доповненої реальності (AR): зарубіжний досвід. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2021. Вип. 7. С. 100–114. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233305>.
7. Бондаренко В., Струнгар В. Особливості розробки мобільного застосунку бібліотеки в онлайн-конструкторі: критерії, алгоритм створення, перспективи. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2021. Вип. 61. С. 192–207. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.61.192>.

8. Горбань Ю. І., Гайсинюк Н. А. Оптимізація вебсайту бібліотеки закладу вищої освіти для покращення доступу до інформаційних ресурсів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 2. С. 83–90. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2023.284669>.
9. Макарова О. І. Мобільні бібліотечні додатки як черговий етап діджиталізації сучасної бібліотеки. *Інтернаука*. 2022. № 13. С. 38–41.
10. Макарова О. І. Технічні та програмні засоби в діяльності сучасної бібліотеки. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Третьої міжнар. наук. конф., м. Київ, 14–16 трав. 2020 р. Київ, 2020. С. 35–37. URL: <https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/information-komunikation.pdf> (дата звернення: 02.10.2025).
11. Мацей О. О. Інформаційні технології у сучасних бібліотеках: нові можливості і перспективи. *Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюл.* Хмельницький, 2023. № 28. С. 33–41.
12. Мобільний додаток для користувачів бібліотеки. *Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека*. 2022. URL: <https://zounb.zp.ua/2022/01/12/mobilnij-dodatok-dlya-koristuvachiv-biblioteki/> (дата звернення: 02.10.2025).
13. Мобільні технології в бібліотеках : методичні рекомендації / уклад. А. О. Мороз. Миколаїв, 2021. 27 с.
14. Половинчак Ю., Бондаренко В. Мобільні застосунки в контексті сучасних читальських практик. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 71. С. 242–265.
15. Тишкевич К. Мобільний застосунок Bibliotime як онлайн-сервіс бібліотек України для юнацтва, молоді. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*. 2023. Vol. 01(37). URL: <https://nsg-2023.blogspot.com/2023/02/20230110.html> (дата звернення: 02.10.2025).
16. Ткаченко О., Капкан Д. Мобільні застосунки для читання та прослуховування книжок. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2025. Т. 8(1). С. 90–103. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-796X.8.1.2025.335534>.
17. Яворський Б. М. Майданюк В. П. Роль мобільних застосунків у популяризації читання: як цифрові технології можуть збільшити інтерес до книг. *Матеріали LIV Всеукраїнської науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*, м. Вінниця, 24–27 берез. 2025 р. Вінниця, 2025. С. 209–212. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/48596/23661.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (дата звернення: 02.10.2025).
18. Ayyanar K., Arunkumar K. Mobile App and the Library Services. *Rejuvenating libraries in modern society (ncrlms-2019)* : Conference. Tamil Nadu, 2019. P. 77–83. URL: https://www.researchgate.net/publication/339676167_MOBILE_APP_AND_THE_LIBRARY_SERVICES (дата звернення: 02.10.2025).
19. Ebooks. *Rolla Public Library*. URL: <https://rollapubliclibrary.org/ebooks/> (дата звернення: 02.10.2025).
20. Help with E-Books & E-Audiobooks. *The New York Public Library*. URL: <https://www.nypl.org/books-music-movies/help> (дата звернення: 02.10.2025).
21. Manjula T. Library mobile apps: for effective services of library. *Journal of library and information communication technology*. 2019. Vol. 5(2). P. 17–31.
22. Mishra A. S., Jha J. K., Umre S. K. Mobile App and the library services. *International Journal of Information, Library & Society*. 2017. Vol. 6(2). P. 27–32. URL: <http://publishingindia.com/GetBrochure.aspx?query=UERGQnJvY2h1cmVzfc80MzM2LnBkZnwwNDMzNi5wZGY=> (дата звернення: 02.10.2025).
23. Mobile Apps for Library Services. *TPL: Toronto Public Library*. URL: <https://www.torontopubliclibrary.ca/books-video-music/downloads-ebooks/mobile-apps.jsp> (дата звернення: 02.10.2025).
24. Reader Zone App – Join the SMCPL Reading Challenges. *St. Marys Community Public Library*. URL: <https://smcpl.org/readerzone/> (дата звернення: 02.10.2025).
25. What is BrowZine? *Stanford University*. URL: https://guides.library.stanford.edu/Find-articles/using_Browzine (дата звернення: 02.10.2025).

References

1. Bezsmertna, O. V. (2015). "Mobile Strategy" of Library Development. Libraries and Society: Movement in Time and Space: Proceedings of the Scientific-Practical Internet Conference, Kharkiv, October 5–12, 2015. Kharkiv, 14–20. Retrieved from: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/98247fcc-8ea2-455b-b6c2-a78a27b68487/content> [in Ukrainian].
2. Library for All: A Digital Library Platform Has Been Created. (2022). Ministry of Education and Science of Ukraine. Retrieved from: https://mon.gov.ua/news/biblioteka-dlya-vsikh-stvoreno-platformu-tsifrovoi-biblioteki?__cf_chl_tk=1PMzc09zzPYCqdGpRWwZU1Zte2PZJl1d2xwiwroH5NMuw32_7QhNjW8hfxI9MewlHQGo06aV7ZsOFjKgNoyjk [in Ukrainian].
3. Bilyk, O. (2020). Mobile applications - a component of the efficiency and effectiveness of modern libraries. *Library Planet*, 3, 16–19 [in Ukrainian].
4. Bondarenko, V. (2022). "Mobile" historical and cultural heritage: an innovative service for domestic libraries. *Scientific works of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 65, 152–172 [in Ukrainian].
5. Bondarenko, V. (2016). Mobile applications in library practice: foreign experience and domestic realities. *Scientific works of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 43, 382–407 [in Ukrainian].
6. Bondarenko, V., & Hrachak, T. (2021). Library projects of augmented reality (AR): foreign experience. *Ukrainian Journal of Library Science and Information Sciences*, 7, 100–114. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233305> [in Ukrainian].

7. Bondarenko, V., & Strunhar, V. (2021). Features of developing a mobile library application in an online designer: criteria, creation algorithm, prospects. *Scientific Works of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 61, 192–207. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.61.192> [in Ukrainian].
8. Horban, Yu. I., & Haisyniuk, N. A. (2023). Optimization of the website of the library of a higher education institution to improve access to information resources. *Library Science. Document Science. Informatics*, 2, 83–90. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2023.284669> [in Ukrainian].
9. Makarova, O. I. (2022). Mobile library applications as the next stage of digitalization of a modern library. *Internauka*, 13, 38–41 [in Ukrainian].
10. Makarova, O. I. (2020). Technical and software tools in the activities of a modern library. Information, communication and knowledge management in a globalized world: collection of materials of the Third International Scientific Conference, Kyiv, May 14–16, 2020. Kyiv, 35–37. Retrieved from: <https://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/information-komunikation.pdf> [in Ukrainian].
11. Matsei, O. O. (2023). Information technologies in modern libraries: new opportunities and prospects. *Library in the educational space: information bulletin Khmelnytskyi*, 28, 33–41 [in Ukrainian].
12. Mobile application for library users. (2022). Zaporizhzhia Regional Universal Scientific Library. Retrieved from: <https://zounb.zp.ua/2022/01/12/mobilnij-dodatok-dlya-koristuvachiv-biblioteki/> [in Ukrainian].
13. Moroz, A. O. (2021). (Comp.). Mobile technologies in libraries: methodological recommendations. Mykolaiv [in Ukrainian].
14. Polovynchak, Yu., & Bondarenko, V. (2024). Mobile applications in the context of modern reading practices. *Scientific works of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 71, 242–265 [in Ukrainian].
15. Tyshkevych, K. (2023). Mobile application Bibliotime as an online service of Ukrainian libraries for youth. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*, 01(37). Retrieved from: <https://nsg-2023.blogspot.com/2023/02/20230110.html> [in Ukrainian].
16. Tkachenko, O., & Kapkan, D. (2025.). Mobile applications for reading and listening to books. *Digital platform: information technologies in the socio-cultural sphere*, 8(1), 90–103. DOI: <https://doi.org/10.31866/2617-796X.8.1.2025.335534> [in Ukrainian].
17. Iavorskyi, B. M., & Maidaniuk, V. P. (2025.). The role of mobile applications in the popularization of reading: how digital technologies can increase interest in books. *Materials of the LIV All-Ukrainian Scientific and Technical Conference of VNTU Divisions*, Vinnytsia, March 24–27, 2025. Vinnytsia, 209–212. Retrieved from: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/48596/23661.pdf?sequence=3&isAllowed=y> [in Ukrainian].
18. Ayyanar, K., & Arunkumar, K. (2019). Mobile App and the Library Services. *Rejuvenating libraries in modern society (ncrlms-2019) : Conference. Tamil Nadu*, 77–83. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/339676167_MOBILE_APP_AND_THE_LIBRARY_SERVICES [in English].
19. Ebooks. Rolla Public Library. Retrieved from: <https://rollapubliclibrary.org/ebooks/> [in English].
20. Help with E-Books & E-Audiobooks. The New York Public Library. Retrieved from: <https://www.nypl.org/books-music-movies/help> [in English].
21. Manjula, T. (2019). Library mobile apps: for effective services of library. *Journal of library and information communication technology*, 5(2), 17–31.
22. Mishra, A. S., Jha, J. K., & Umre, S. K. (2017). Mobile App and the library services. *International Journal of Information, Library & Society*, 6(2), 27–32. Retrieved from: <http://publishingindia.com/GetBrochure.aspx?query=UERGQnJvY2h1cmVzfC80MzM2LnBkZnwwNDMzNi5wZGY=> [in English].
23. Mobile Apps for Library Services. TPL: Toronto Public Library. Retrieved from: <https://www.torontopubliclibrary.ca/books-video-music/downloads-ebooks/mobile-apps.jsp> [in English].
24. Reader Zone App – Join the SMCPL Reading Challenges. St. Marys Community Public Library. Retrieved from: <https://smcpl.org/readerzone/> [in English].
25. What is BrowZine? Stanford University. Retrieved from: https://guides.library.stanford.edu/Find-articles/using_Browzine [in English].

Стаття надійшла до редакції 06.11.2025
 Отримано після доопрацювання 08.12.2025
 Прийнято до друку 16.12.2025
 Опубліковано 29.12.2025